СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 68. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 22-го березня 1940. No. 68. Jersey City, N. J., Friday, March 22, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

МІЛІОНИ НА ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ

ВАШИНГТОН. — Не зважаючи на те, що уряд остерігав конгрес проти ухвалювання нових видатків на рільництво без рівночасного ухвалювання джерела фондів, сенат ухвалив значною більшістю 212 міліонів долярів на допомогу фармерам.

63 голосами проти 19 сенатори рішили призначити цю суму на зворот фармерам, що управляють пшеницю, кукурудзу, риж, бавовну й тютюн, на засаді 75% „рівности".

ФАРЛІ ЗГОЛОШУЄ СВОЮ КАНДИДАТУРУ.

СПРІНГФІЛД (Масс.). — Фарлі, генеральний почтмайстер, заявив, що його імення буде предложене конвенції Демократичної Партії як імення кандидата на номінацію цеї партії на уряд президента Злучених Держав.

З огляду на те, що Фарлі мовчав про справу кандидатури президента Рузвелта втрете, повстали негайно спекуляції, яке відношення має кандидатура Фарлія до кандидатури президента Рузвелта. Одні кажуть, що заява Фарлія значить, що президент не думає кандидувати, інші, що такого висновку ще не можна робити.

БІЙКА МІЖ ПІКЕТАМИ И ПОЛІЦІЄЮ.

НЮ ЙОРК. — Кількадесять пікет пробували влаштувати перед французьким консулятом демонстрацію, щоб запротестувати проти вигнання еспанських утікачів з Франції. Поліція в силі півчверти сотки старалася не допустити до демонстрації, яка є заборонена законом. При тому прийшло до короткої, але завзятої бійки між поліцією й демонстрантами, в котрій поліція арештувала всі пікети.

„МАВРЕТАНІЯ" ВИХАЛА ПОТАЙКОМ З ПОРТУ.

НЮ ЙОРК. — Великий корабель лінії „Кюнард Гвайт Стар", „Мавретанія", вихав у середу, коло 9. години вечором, з нюйорського порту в невідомій цілі.

Сподіваються, що й другий корабель цеї лінії, великанський „Квін Мері", незадовго теж виплине з порту.

ЗА КОМУНІСТИЧНІ ВПЛИВИ В РОБІТНИЧІЙ РАДІ.

ВАШИНГТОН. — Ворен Меден, предсідник Краєвої Ради для Робітничих Відносин, заявив, що коли процесовий екзамінатор Мейпс Дейвидсон замітив справді, що члени ради відкрито піддержують комуністів, він обовязаний був дати про це знати Раді.

АРГЕНТИНА ІНТЕРНУЄ БУВШИХ МОРЯКІВ „ГРАФА СПЕ".

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — Аргентинський уряд одів бувших моряків німецького воєнного корабля „Графа Спе", котрий затопила сама німецька команда, в цивільне одіння й дає кожному з них платню по 3 песа (95 американських центів) денно. Їх розділено на кілька груп і інтерновано в різних таборах.

АМЕРИКАНСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ ПОКИДАЮТЬ ВАРШАВУ.

ВАШИНГТОН. — Американський уряд вволив волю німецького уряду й відкликав з Варшави свого генерального консуля й увесь його штаб.

Одначе передтим американський уряд запротестував проти цього домагання як шкідливого для американських інтересів у Польщі.

ПОСТУП У ЛІКУВАННІ ЗАПАЛЕННЯ ЛЕГЕНІВ.

НЮ ЙОРК. — Асекураційні підприємства стверджують, що число занедужань і смертей від запалення легенів за останніх 10 літ поважно зменшилося.

Видно це передовсім у „сезоні запалення", за котрий уважають місяці: грудень, січень, лютий і березень.

ВИКИДАЮТЬ ВЛАСНИКА ХАТИ З ЧУЖОЇ ЗЕМЛІ.

НЮ ЙОРК. — На домагання власника землі викинено оногді поліцією з хати, збитої з дощок, 92-літнього безробітного Джана Фроскома.

Подія звернула на себе увагу через те, що в околиці Ню Йорку є багато людей, що живуть у таких хатах. У цьому випадку власник виправдувався тим, що він потребує землі для більшого будівляного проекту.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВІДКЛИКАННЯ ВИСТУПУ ПРОТИ ПЕРЕПИСУ.

ВАШИНГТОН. — У сенаті виринули нові проекти, щоб зо спису питань перепису пропустити питання про приходи.

Деякі сенатори домагалися від сенатора Тобія, щоб він признався до помилки, коли він заявив, що він не думає давати відповіди на запити переписних урядників щодо приходів. Сенатор Тобі назвав пропозицію знпаниною.

ТАКИ БАЖАЮТЬ ТЕЛЕФОНІЧНИХ ПІДСЛУХУВАНЬ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Гвілер, предсідник комісії для міжстейтової торговлі, подав думку, щоб уряд мав право підслухувати телефонові розмови в карній справі, як на це дозволить федеральний суд.

СКІЛЬКИ ВАРТ ФІЛЬМОВІ ТЕАТРИ.

ВАШИНГТОН. — За обчисленнями департаменту торговлі, вартість фільмового промислу Америки виносить два біліони (дві тисячі міліонів) долярів.

З даних, поданих самим промислом, виходить, що фільмові театри відвідують 85 міліонів осіб тижнево. При продукції фільм працює 28,500 осіб. Річна заплата цих людей у самому Голивуді виносить 129 міліонів долярів річно.

ПАНІ РУЗВЕЛТОВА ЗА ДОПОМОГУ МОЛОДІ.

НЮ ЙОРК. — Пані Рузвелтова закликала в своїй промові, виголошеній до конгресу суспільної опіки, щоб суспільність постаралася для молоді за працю, бо інакше молодь мусить здеморалізуватися через саме безробіття.

ВІД „ОБЄДНАННЯ" В СПРАВІ КОНҐРЕСУ

Згідно з рішенням Восьмого Конгресу „Обєднання Українських Організацій в Америці" проголошено виконним комітетом цеї організації „Всеукраїнський Національний Конгрес", що мав відбутися в Ню Йорку в днях 16 і 17 березня б. р.

„Обєднання" проголосило Конгрес, виходячи з такого заложення, що трагічне положення українського народу поклало в теперішню пору на американсько-українське громадянство надзвичайно важкі завдання оборони України. Виконати ці завдання, як проголосило „Обєднання", є можливе тільки тоді, коли оборонна акція України знайде підтримку з боку всього нашого загалу в Америці. „Обєднання", проголошуючи Конгрес, керувалось тільки одним бажанням, яке сформувало воно ось так: добути звідси, з американської землі, якнайбільшу допомогу визвольним змаганням українського народу. Згідно з тим заявилося за те, щоби піти до спільної праці разом з усіми українськими національними організаціями і всіми тими, що є за спільний фронт проти окупантів українських земель. Свій конгресовий поклик закінчило тоді „Обєднання" ось такими словами:

„У той великий час, коли приходиться нам заступати велику справу, виявім себе, американські українці й українки, людьми зрілими, здисциплінованими, патріотичними й ідейними. І обєднаймось, поставивши вище гуртових інтересів і особистих амбіцій, інтерес української нації".

Для здійснення цього справжнього обєднання покликано до життя Координаційний Комітет Всеукраїнського Національного Конгресу для переговорів з українськими народними установами і часописами. У звязку з цею акцією проголошено багато заяв наших центральних організацій, що заявили свою участь у проголошенім Конгресі. Як теж злучено ту акцію з Передконгресовою Клівлендською Нарадою.

У тому самому часі відбувались також часті наради і головних запомогових організацій у справі Конгресу, а це У. Н. Союзу, У. Р. Союзу, Провидіння і Народньої Помочи.

Завдяки всім тим змаганням і взаємним уступкам, як і тому, що „Обєднання" згодилося відступити від проголошеного Конгресу, досягнено те, що матимемо один Конгрес Американських Українців, який проголосили згадані чотири головні запомогові організації, а який відбудеться при співпраці всіх інших центральних українських національних організацій.

ЦЕЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ВІДБУДЕТЬСЯ У ВАШИНГТОНІ ДНЯ 24. ТРАВНЯ 1940 Р.

Подаючи це до відома тим, що заявили свою участь у Конгресі, скликуваним „Обєднанням", просимо їх, як і ціле наше громадянство, віднестись до проголошеного на день 24. травня Конгресу з повною прихильністю, даючи йому повну підтримку, щоб таким чином можна було дати якнайсильнішу допомогу поневоленій Україні.

ЗА „ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ":

М. МУРАШКО, предсідник. Д-р Л. МИШУГА, секретар.

ІТАЛІЯ І РУМУНІЯ ТОРГУЮТЬ

РИМ. — Італія і Румунія заключили торговельний договір, у якім головну позицію займає румунська нафта. Італія закупить у цім році коло 1,5 міліона тон нафти і нафтових продуктів.

НІМЕЦЬКА ДИПЛЬОМАТІЯ ПРИ ПРАЦІ

БЕРЛІН. — Німецька дипльоматія тепер напружено працює, щоб довести до ще тіснішого зближення між Німеччиною та Советами з одного боку і Советами й Італією з другого. Німецькі газети висказуються оптимістично під тим оглядом і твердять, що до такого збліження цілком певно прийде.

МУМІЯ ЄГИПЕТСЬКОГО ФАРАОНА ЗНИЩЕНА ВОГКІСТЮ

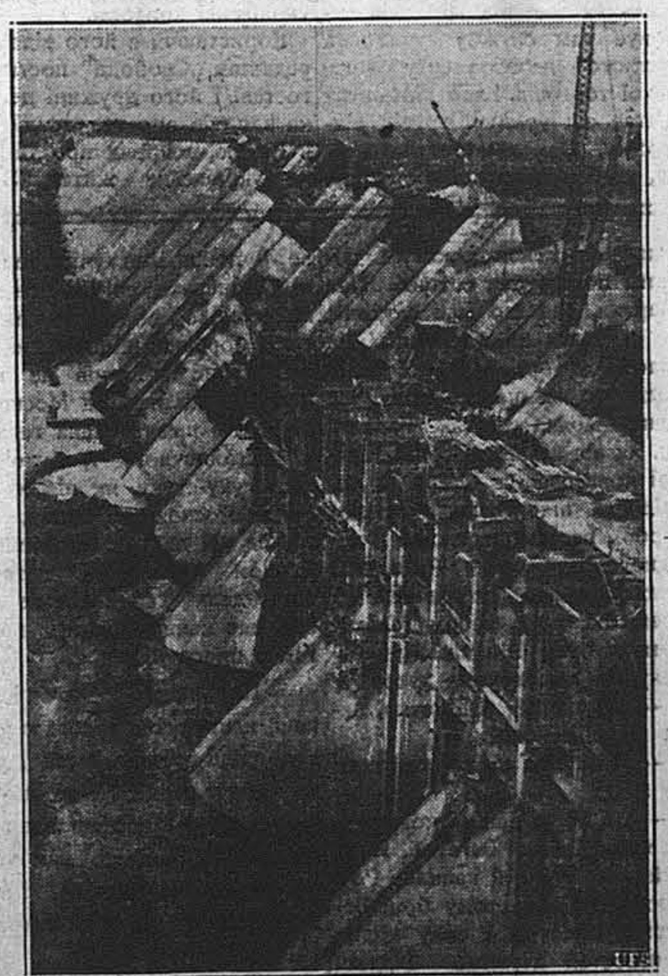
Французькому вченому, професорові Монтетові, вдалося віднайти гріб фараона Псу Сеннес, який володів у Єгипті перед 3,000 роками. Саркофаг, у якім було зложене тіло фараона, відкрито в присутності єгипетського короля Фарука. При тім показалося, що мумія фараона Псу Сеннес знищена через вогкість у гробі.

Мумія знаходилася в золотій домовині, яка знов була вложена у срібну домовину. В домовині знайдено дорогоцінні камені. Є здогади, що фараон Псу Сеннес був тестем короля Соломона. В гробі знайдено й срібну посудину з обличчям фараона. На голові зображена корона долішнього і горішнього Єгипту.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВОЄННІ БУБНЕННЯ В ІТАЛІЇ

РИМ. — В день відїзду американського представника, Сомнера Велеса, ціла італійська преса почала бити на сполох, що отсе наступить в Европі справжня воєнна завірюха. Водночас преса твердить, що Мусоліні ніколи не думав замирювати Европу. В італійських політичних колах слідні натиски німців, щоб довести до порозуміння між Італією і Советами.

КЛОПОТИ З ВЕЛИКОЮ ГРЕБЛЕЮ.

Вид греблі на ріці Гренд коло Дизні, Оклагома, куди губернатор стейту Филипс вислав національну ґвардію, щоб здержати федеральний уряд у дальшій будові. Будова малаб коштувати 20 міліонів долярів.

ФРАНЦУЗЬКИЙ КАБІНЕТ УСТУПИВ

ПАРИЖ. — Після довших позакулісових терть французький кабінет міністрів під проводом премієра Даладіє уступив. Даладіє вніс резиґнацію на руки президента Лебрена і той резиґнацію приняв. Водночас Лебрен поручив міністрові Рейнові створити новий кабінет. Рейно відповів, що треба йому день часу, щоб надуматись. За той час він переговорює з ріжними політичними партіями і підбирає кандидатів. Як переконається, що йому вдалося підібрати відповідних кандидатів, він відповість президентові, що місію приймає. Та є думки, які кажуть, що йому створити кабінету не вдасться, а те завдання знов візьме на себе Даладіє. Причина, чому уступив кабінет Делядія, є ця, що закидувано йому повільність у веденні війни. Загальна опінія французів є за те, щоб війну повести більш енергійно. Рейно був усе тим, що гостро виступав проти націстичної Німеччини і домагався енергійної акції. Тепер йому ту задачу поручено. Вслід за тим таке є переконання, що війна в Европі дійсно зачнеться незадовго на добре.

АНГЛІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ПРО АМЕРИКАНСЬКИХ КРИТИКІВ.

ЛОНДОН. — Лорд Стенлі, міністер війни, виголосив промову, в якій гірко критикував тих американців, які стоять собі здалека від війни в безпечних місцях і домагаються від европейських воюючих народів більш акції. Ті американці, казав лорд Стенлі, називають ту війну „фонґ", себто пустою і взір тих людей, що сидять собі на спортовій арені і оглядають кулачну боротьбу, кричать „бий його, більше руху". Европейська війна, казав далі Стенлі, не є пуста. Це війна на смерть і життя. Не є пустою робота морських вояків, що гинуть на воєнних кораблях та субмаринах. Не є пустою робота замітачів мін, які гинуть, змітаючи ті смертоносні машини з морських шляхів; не є пустою робота летунів, що борються з чужими бомбовиками, або самі наїздять ворожі території. Не є пустим укінці те, що міліони людей покинули свої мирні заняття і вдягли однострої на себе. Також не є пустим це, що міліони мирного населення внаслідок війни мусіли переноситися в інші околиці. Водночас Стенлі натякав, що ті невтральні критики, які домагаються більшої акції, готові на себе стягнути біду і дійсно змусити воюючі краї, серед них і Англію, щоб вона пристосувала до невтральних країв гострішї міри.

НІМЕЦЬКІ БОМБОВИКИ НАЇЗДЯТЬ НА ЧУЖІ КОРАБЛІ.

ЛОНДОН. — Німецькі бомбовики, щоб відплатитися за англійський наїзд на Силт, наїхали на гурт кораблів, що їхали під англійським конвоєм, і бомбардували їх. За звідомленнями англійської влади, три невтральні кораблі зазнали ушкоджень. Один з них треба було опустити. За звідомленням німців, девять кораблів зазнали поважних ушкоджень, серед них пару воєнних.

БАДЬОРИЙ НАСТРІЙ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН. — Не звертаючи уваги на відплати німецьких бомбовозів, англійська публична опінія підбадьорена тим, що англійські летуни виконали такий відважний налет на німецьку летунську базу в Силт і, як говорять англійські донесення, майже знищили її до тла. Це направило трохи поганий настрій, викликаний закінченням війни в Фінляндії, а також направило добру опінію про Чеймберлина. Тепер не може бути мови про його уступлення. Будуть лише переведені малі зміни в його кабінеті міністрів. Тепер англійці переконані, що війна розгорнеться на добре.

СОВЕТИ ЗНОВ ГРАБЛЯТЬ ФІНСЬКУ ТЕРИТОРІЮ.

СТОКГОЛЬМ. — Фіни дістали ще одного повоєнного удару від Советів, коли побачили, що нові советські мапи показують, що Совети привлащують собі більше територій, ніж було зазначено в мирнім договорі. Що це має означати, фіни покищо не знають. Попереднім ударом було це, коли Совети спротивилися тому, щоб Фінляндія входила в союз зо Швецією і Норвеґією. Бо такий союз, миркує собі Москва, був би звернений проти неї.

ПОЛІТИКА ЯПОНІЇ В КИТАЇ.

НАНКІНҐ. — Внаслідок заходів японської окупаційної влади в Китаї створено новий китайський уряд під проводом Ванга Чингвея, який буде тісно співпрацювати з японцями та буде їм у всьому потурати. В той спосіб японці хочуть оклакати воюючого з ними генерала Чіянг Кай Шека „бунтарем" і пустити проти нього Ванга. Китайці, воюючи між собою, вможливлять японцям завести в Китаї свій лад.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СОРОМНА УГОДА

З Кракова, дорогою через Берлін, приходить до Америки коротка, але многозначна вістка, що там покінчено угоду між Німеччиною й Росією за взаємну видачу збігців.

Це коротке донесення, значить, що Німеччина має видати совєтській Росії тих усіх людей, що від звісної німецько-большевицької угоди в серпні 1939. року й окупації східніх провінцій тодішньої польської держави втекли до Німеччини, а зате Росія видасть Німеччині тих утікачів що від початку німецько-польської війни втекли до Росії.

Згадане донесення пробує вже навіть подати, скільки людей буде діткнених цею угодою. Мовляв, Німеччина видасть Росії 14 тисяч осіб. Це обчислення мабуть лише здогад, бо ледве чи й звичайно докладно реґіментована Німеччина має докладний спис таких утікачів.

Одначе число тут не таке важне, як важна доля тих людей, що їх ця угода дотикає. Важне є те, що значить для цих людей ця виміна збігців. Що вона значить для життя їх самих, для їх родин, знайомих, для їх суспільности.

Щоб уявити собі, яке значіння має ця виміна, вистарчить пригадати собі, хто це ті люди, котрих тепер збирають собі видавати взаємно Гітлер і Сталін. Отже нема либонь сумніву, що Гітлер видасть Сталінові як збігців людей, що вважали за потрібне втекти з українських і білоруських провінцій під польською окупацією, як ці провінції почали займати червоні війська. Дуже можливо, що ці люди вважали за краще втекти, ніж остатися під російською окупацією, з зовсім неважних причин. Можливо, що вони на це й причин не мали. Одначе самий той факт, що вони втекли, буде тепер свідчити проти них як показник їх вини і то вини великої, бо ворожнечі до комунізму. Що жде таких людей у царстві Сталіна, можемо легко догадатися. Можемо догадатися, наскільки їм буде можливо випрадати свою втечу, і можемо догадатися, що їх жде на випадок, як вони її не виправдають.

Що ця угода значить для українців, можемо собі далі теж уявити, бо хтож становить більшість цих утікачів, що втекти до Німеччини перед наступом російських військ, як не українці? Коли цих утікачів є справді 14,000, то це певно не жиди це й не поляки, бо певно не поляки втікали в рамена німців, що забирали Польщу, і певно не жиди втікали від Сталіна в обійми Гітлера. Ці українські втікачі в Німеччині могли би відіграти певну ролю для українського народу, і тому то Сталін простягає по них свої загребущі й мстиві лабети.

Якщо німецький уряд не знайде способу змодифікувати цю угоду й виключити від екстрадиції людей, котрим вона грозить на свободі або життю, то ця угода розібє в пух і порох останні сподівання, що може то націстична Німеччина не піде зовсім на руку комуністичній Росії та що вона, хоч може пізно, але всетаки колись знайде межу пристойности, поза яку угода з Росією не може йти. Згода про взаємну видачу збігців тоді покаже, що Гітлер і Сталін, злигавшися з собою в одну спілку, замісць перебирати один від одного те, що в другого є краще, один від другого перебирає все поганіше.

ГОЛОС „ДЕПУТАТА" ЗАХІДНЬОЇ УКРАЇНИ

Громадянин Т. І. з Ню Йорку, добре нам відомий, надіслав до редакції оригінального листа, одержаного від свого брата. Лист писаний 1. лютого 1940. З нього подаємо такі дослівні винятки:

„По одержанні від Вас листа у липні я не мав жадної можливости писати до Вас зо Львова, бо польська поліція хотіла мене арештувати і я мусів ховатись.

„Як уже добре зачали шукати мене, я виїхав зо Львова до Тернополя... Але тому, що в Тернополі не можна було мені перебувати з причини виселення (зарядженого польською владою. — Ред.), я поїхав до Теребовлі. Там за кілька днів мене арештували, то є 2. серпня. Не буду Вам описувати про ці всі тортури, які я перейшов, хіба скажу, що ще до сьогодня чую це катування. В тюрмі в Тернополі, де я сидів на поодинокці, був я аж до розвалу Польщі. Дня 18. вересня, як ввійшли большевики, ми, вязні, розбили тюрму і так визволилися. Польщі не стало. Не маю слів, щоб Вам описати ту радість, яка настала на наших землях, як нестало проклятого ворога, як не стало цеї ненаситної Польщі. По виході з тюрми я остався в Тернополі, бо додому не міг дістатись, бо не було жадного залізничого получення. Дотого я був дуже ослаблений. Якось два дні пізніше прийшов до Тернополя..., щоб шукати мене. Вдома вірили, що я вже не жию, бо польська... і поліцаї, як утікали, то палили села і вирізували українців. Але було щастя, що ... не мали можливости це зробити в Тернополі.

„У большевицькому раю я мав можливість побути довше. Моє матеріяльне життя не було надто зле. Большевики платили мені місячно понад тисячу злотих. Але не можна було нічого за те купити, бо все позабирали. Та ніяк не можна було дивитись, як вони нівечать усе, що для нас найдорожче, ось ті наші національні ідеали, всю нашу українську традицію. І не можна було дивитися на плач нашого народу...

„...нищать те рідне, за яке ми карались по польських тюрмах, за що клали свої буйні голви наші герої.

„Жаль, гнів і злість огортали щоденно мою, і так уже пошарпану душу. Але ради на те не було. Я мав нагоду краще, ніх хто інший, приглянутись до того раю. Мене вибрано депутатом на Українські Народні Збори у Львові (так вони це назвали) і там злучено Західню Україну зо Східньою Україною. Потім я, як журналіст, їздив у Москву, до Ленінграду, і був у Києві, Харкові, Одесі й інших містах України. Мав можливість бачити власними очима життя наших братів. Та тут не місце це все описати. **Великих жаль і жах!** Це все, що тепер можу сказати. Може колись іще стрінемось у житті, то розповім докладно.

„Большевики, щоб закріпити свою владу, почали масово арештувати українських патріотів. Та багато нашої інтеліґенції мали можність утекти. Я чекав до останку. Аж... прийшли чекісти, щоб мене арештувати. Я здав собі відразу справу з того, що мене чекає... Не було іншої ради: або датись у руки, або пробувати втікати. І мені якось пощастило. Я втік крізь вікно, а потім, за два дні, вдалося щасливо перейти кордон..."

Далі пишеться ще, щоб якимсь способом дати батькові й рідні в краю пізнати, що той, хто пише лист, є живий.

РІДНІ ГОСТІ З КИТАЮ

До редакції „Свободи" загостили в понеділок, 18 березня ц. р., п. Омелян Мельник з дружиною Маріянною та малим, 4-літнім сином. Згадані громадяни, обидвоє наддніпрянці, прибули до Америки аж з Шанґаю, Китай. Гром. О. Мельник вже від 20 років виконує там службу урядовця митного департаменту морської торговлі і що кілька літ дістає від уряду піврічну відпустку, яку використовує на те, щоб відвідати Европу і ті українські землі, які можна відвідати. Гром. Мельник є бувшим старшиною Української Армії. Цього року війна перешкодила йому туди поїхати і він обмежив свою подорож до тих осередків в Америці і Канаді, в яких є більші українські кольонії.

Користаючи з його відвідин, редакція „Свободи" поставила гостеві і його дружині декілька запитів про те, що діється в Китаю, зокрема про тамошнє українське життя. З їх відповідей виходить:

В Шанґаю є коло 10,000 українців, але з того великого числа лише кілька соток можна нарахувати свідомих українців, що цікавляться народнім життям і бажалиб вільної української держави. Решта — це „малороси", які, хоч і знають по українськи говорити, то з політичного боку узнають „єдіну неділіму". В Шанґаю свідомі українці створили своє товариство „Українську Громаду" і в ній скупчують своє громадське життя. Громада має культурно-освітні завдання. В ній відбуваються відчити на ріжні теми, влаштовують концерти, академії і національні свята, напр. з нагоди уродин Шевченка, або смерти от. Петлюри і т. п. У своїм часі виходив навіть короткий час свій тижневик. Назагал, свідома частина українців пильно слідкує за тим, що діється в Европі, зокрема на рідних землях, і серцем вона з цілим 45-міліоновим українським народом. Замітне те, що „малороси" не цікавляться українською справою тому, що не вірять у її успіх. Колиж нераз виринають у світі такі політичні події, які актуалізують створення української держави, як ось минулого року повстання Карпатської України, то „малороси" відразу змінюють своє відношення і з великою, уклінною пошаною відносяться до свідомих українців та прихильників своєї самостійної держави.

Китайці відносяться до українців добре. Інтеліґентна китайська верства навіть досить добре поінформована про українські визвольні змагання. Завдяки нашому діяльному краянові, М. Квашенкові, зорґанізовано там український комітет, з завданням виклопотати в китайської влади признання окремішности для української національности. Заходи комітету увінчались успіхом і дійсно тепер китайська влада признає українців окремою національністю.

Гром. О. Мельник бував також в інших місцевостях Китаю. Він був у Харбіні, Пакою, Кантоні, Юкані й інших містах. По інших містах українців, бодай у більшій скількості, нема. Є лише велика українська кольонія в Харбіні, Манчуко. Там буде українців з дві—три тисячі. Вони навіть мають Український Народній Дім, біля якого згуртоване українське життя. Мають свою ґазету і добиваються в місцевої влади чимраз більших впливів. Всетаки треба зазначити, що місцева манчуцька влада, в якій панівну ролю грає японська влада, найбільше числиться з московськими, царськими еміґрантами й українці мусять нераз поборювати ті московські впливи, щоб чогонебудь добитись.

Гром. О. Мельник з родиною вибрався кораблем з Шанґаю до Ванкуверу, Канада. Там він зустрів канадійських українців і мав нагоду оглядати їх приватне та громадське життя. І одно і друге йому подобалося. Звідтам поїхав до Сан Франсіска, Злучені Держави Америки, і там також увійшов у звязки з українцями та навіть допоміг їм відновити діяльність давнього українського товариства „Просвіти", що кілька останніх років було завмерло. Звідтам він удався до Шікаґа, де мав нагоду ближче познайомитися з життям американських українців, яке йому дійсно подобалося. Звідтам удався до Дітройту, а з Дітройту скочив на короткий час до Торонта, Канада. Опісля виїхав до Ню Йорку, вступивши до Джерзі Сити, щоб відвідати У. Н. Союз і „Свободу", якої він є передплатником. Пан і пані Мельники висказувалися з признанням про життя американських українців і раділи, що, не звертаючи уваги на перепони зверхнього і внутрішнього характеру, українці таки працюють, видають ріжні книжки ріжними мовами і по змозі своїх сил роблять усе можливе, щоби помогти українському народові визволитися з ярма.

По кількаденнім побуті в Ню Йорку гром. Мельники виїхали назад до Каліфорнії, щоб там узяти корабель і вертатись до Китаю. З собою повезли вони крім закуплених книжок привід від „Свободи" й У. Н. Союзу та американських українців для українців на Далекому Сході, зокрема для нашої письменниці Софії Яблонської, що також живе в Китаї, в Юнані, і є сусідкою гром. Мельників.

МОСКОВСЬКИЙ ХАОС

Новини, що їх приносять утікачі зпід московської окупації, як також московські полонені у Фінляндії, вповні підтверджують, що московська імперія є таки в стані розкладу.

СССР не був у стані видержати довгу й затяжну війну. Совєти ніколи не булиб напали на Фінляндію, коли би були знали, що вона буде так довго боронитися. Це фінські комуністи обдурили Сталіна „легкою" перемогою. А тут скоро виявилося, що вони були змушені покинути думку завоювання Фінляндії кількома дивізіями з Уралю чи Туркестану. Треба було вживати кращих сил, вправлених і випробуваних у комунізмі червоних преторіянів, на яких баґнетах спирається ціле панування Сталіна. Треба було стягнути війська з України.

Ці війська назагал добре вишколені, одначе вони не є такі здисципліновані й не слухають так легко, як монголи. Кілька більших невдач на фронті могли були мати необчислимі наслідки для режіму Сталіна. А родини жовнірів, робітники й селяни, мали би при дальших невдачах більшу нагоду маніфестувати своє невдоволення, яке й без того зростає в першу чергу через брак середників поживи. Велика частина совєтського населення виживлялася ледви в нормальний час, не так з причини малих плат, як задля малої скількости товарів. Багато околиць відживлялися „за картками", а такий необхідний середник поживи, як щоденний хліб, був роздаваний також „за картками" з колгоспів.

Одним словом, ціле виживлення населення СССР залежить від, так би мовити, цивільної інтендантури (постачання), яка зрештою вповні не дописує через недомагання совєтської продукції та перевозу.

Вже в часі миру бувало, що розділювані середники поживи не відповідали вимогам населення. Раз статистика була зле споряджена, а другим разом доставлений товар усе прибував у меншій скількості, як було призначено. У таких випадках ті, що прийшли останні з картками, або не мали часу чекати на свою чергу нераз цілими днями, відходили без поживи. Льокальні відповідальні чинники, які дуже часто були Богу духа винні, були засуджувані за „саботаж" і „контрреволюцію".

Від самого початку війни з Фінляндією запотребування совєтської армії зросли відразу у великому розмірі. Розуміється, всякі запаси живности, що були призначені для цивільного населення, пішли для армії. А це населення не мало з відомих причин і своїх запасів, ні можности деінде купити.

Якщоб війна продовжувалась через літо, то ситуація булаб іще гірша. Бо до браків поживи долучивсяб іще брак нафти, оливи й інших середників, так потрібних до колгоспного господарства. Манія індустріялізації СССР при помочі двох „пятирічок" допровадила до майже цілковитої моторизації совєтського рільництва. Майже нема вже тепер у СССР потягових звірят (коней чи волів). Але вся нафта, продукована СССР, зуживаєтсья виключно армією, цебто літаками, повзами, і т. п. Велика студінь у Фінляндії вимагала того, що як літаки так і повзи, щоб не позамерзали, день і ніч тримали свої мотори „під ґазом".

Численні фабрики поперемінювано у воєнні фабрики. Специяльно деякі фабрики в західньому Сибірі, що виробляли деякі частини до тракторів та інших господарських машин, виробляють тепер панцирні вози. А багато тракторів, „помучених" на полі в 1939 р., ждуть своєї черги на направу. Коли знайдеться час на це? Одним словом, величезна машина СССР оберталася ледви-ледви в часі миру, щож доперва говорити в часі війни, де все стає догори ногами?

Тому не диво, що в деяких республиках СССР, головно в Україні та східній Галичині, вже висить марево страшного голоду.

Цей економічний хаос СССР журить німецький уряд. Німці цілий час думали, що при помочі СССР вони зломлять бльокаду аліянтів. Фінляндія захопила війною цілу Росію і це було найбільшою несподіванкою для німецьких провідників. Вони пізнали наглядно, що „Ахілевою пятою" СССР є їхня мілітарна сила. Як відомо, Сталін за кілька років перечистив так червону армію, що вона не видержалаб сильної атаки. Всякі намагання створити нові кадри кінчалися черговим фіяском. Дійшло до того, що комуністична держава, яка кермує розкладовими силами світу проти цілого світу, є нині на ласці якоїнебудь держави, що розпоряджає трохи більшою, добре тренованою армією.

І політична ситуація СССР, витворена фінським опором, змінилась. Московська червона армія перестала бути інструментом політичного шантажу. Війна у Фінляндії коштувала Совєти дуже багато. Совєти й далі будуть змушені держати на фінляндському фронті значні військові сили. В балтійських державах, в окупованій Західній Україні та Білорусі, як також на Далекому Сході Москва має коло 60 дивізій, а на румунській границі коло 15. Очевидно, що є ще можливості мобілізації, але про це не говоримо. Польська армія була куди більш здібна до мобілізації, проте поляки не мали часу покликувати резервістів. А згадуємо за те все тому, що у таких умовах московська армія не може бути аліянтам загрозою десь на Кавказі, в Туреччині, Персії чи в Туркестані.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(2)

— Вечір добрий, час на вечерю, — сказала привітно Маряна й поставивши тацу на столі, не спішилася відходити. Оливна лямпадка перед іконою облила її старе, змаргане обличчя теплим румянцем.

— Просимо, просимо, паніматко, — відповів пан Мартин по звичаю, відвертаючись повагом від вікна.

Маряна кивнула головою й сплівши долоні на запасці, не рухалася з місця.

Пан Мартин заметушився й підсунув Маряні дзиґлика:

— Сідайте, будь ласка, паніматко. Перекусимо та душу розважимо.

— Ніколи мені, пане Розлуцький, ніколи, — відповіла Маряна, але сіла й оперлася ліктями на стіл.

— В ваші руки, паніматко! — наливши чарку, сказав пан Мартин, випив, цмокнув, обтер уса й налив другу для Маряни. Стара клюшниця, звикла до такої поведенції, не відпрошувалася.

— Закусіть!

— Спасибі, на здоровля.

Пан Мартин узявся за мясиво, а Маряна поправилася на дзиґлику.

— Бариться наш пан сотник.

— Бариться, не поспішає додому. Видно діла немаловажні.

— Хібаж пан сотник не коня купувати поїхав?

— Коня? Де там, паніматко коня!

Маряна зацікавилася. Пан Мартин налив чарку й не забувши звичного „в ваші руки", випив та обтерся. Маряна стримала його від наливання чарки для неї, рада скоріше почути, зя якими то немаловажними ділами поїхав пан сотник. Пан Мартин, рад що має слухача, не скупився на таємниці. На цілому хуторі, з усього білоголового, язикатого полу, ще одна Маряна сяк-так годилася, як він казав, для політичної конверзації. Стара й досвідчена шляхтянка з старим гербом неодно пережила й неодного навчилася. Рада все знати, вміла й помовчати. А зрештою, поза паном Мартином, не було їй з ким і розбалакувати на глухому хуторі.

— Знаєте ви, паніматко, пана Осолінського?

— Чула про нього, та знати не знаю.

— А я його, паніматко, знаю, от якби й вас. Багатий, можний пан, та ще й канцлер Речі Посполитої. На тому боці Батурин, Конотоп і силу інших маєтностей держить. Відтіля й наша знайомість. Коні любить, як наш пан сотник і я, милостива паніматко.

Пан Мартин налив і випив чарку, не сказавши „в ваші руки" й продовжав:

— Немолодий уже сьогодні пан канцлер. На маківці вже не чуприна, мов кучма, а щось, мов тоненьке, срібне повісмо; волосок за волоском питає, чоло борознами порепане тай очі вже не ті; вогнів не крешуть, як колись під Москвою, за святої памяти пана гетьмана Сагайдачного. А було колись гуку-стуку, як під хмари летіла московська брама, що то під неї пан Осолінський з Яковом Собіським петарду підкладали! Тай потім не любив пан канцлер перед ворогом у просо тікати.

— Що йказати! Хоч і не наш, а признати треба: кармазин здіда-прадіда, ясна голова, гаряче серце. Не те, що ті, за гріхи нам наслані пани та підпанки. Навіяло нам того сміття бозна відкіля, понадувалося то, та развельможило, що ось-ось лусне!

— До часу, паніматко, до часу збанок воду носить.

— Щож, гріхи наші тяжкі та великі, але доведеться спокутувати їх уже на цьому світі!

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Ухвала Центрального Комітету.

Місцевий Центральний Комітет, до якого входять 11 місцевих організацій, ухвалив на своїх зборах одноголосно й заявився за один всеукраїнський національний конгрес, вибрав делегата на конгрес і виасигнував $10 на покриття коштів. До згаданого комітету входять такі місцеві організації: укр. греко-кат. парохія, братство св. Володимира (від. 65 УНС), Запорозька Січ (від. 3 УНС), Запорозька Січ (від. 234 УНС), братство св. Михаїла (від. 142 УНС), сестрицтво Любов (в. 37 УНС), 65 від. ОДВУ, 20 від. УЗХ, 21 від. УЗХ, Дочки України, Український Демократичний Ситизенський Клюб. Представники згаданих організацій були приявні на зборах.

М. Галінович, голова;
П. Сташко, скарбник;
В. Вітушинський, фін. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Свято Тараса Шевченка.

В неділю, 10-го березня 1940 р., заходом Обєднання Українських Організацій в Шікагу й околиці відбулося традиційне свято Кобзаря України в салі школи Шопена.

Пораз перший публики прибуло на це свято в більшім числі, як іншими часами, але, правду кажучи, то ще є багато таких українців, що певно вірять московським ступайкам, що Україна вже є вільна тай нічого більше не треба робити.

В програму свята входили: вступне слово — голова Обєднання, п. Т. Шпікула; мішаний хор ім. Лисенка від. укр. греко-кат. церкви св. Николая під управою дир. Д. Атаманця, і мужеський хор під управою В. Доманчука; сольові виступи: оперовий співак О. Кульпак і скрипкове сольо п. С. Чуби; деклямації двох учениць укр. щоденної школи св. Николая і Т. Греськів.

Головний святочний реферат виголосив д-р О. Тарнавський, а до збірки на народню ціль промовляв бувший підпоручник укр. армії, п. Д. Білецький.

Треба зазначити, що цього року портрет Т. Шевченка, що стояв на сцені, немов би з каміня витесаний бюст на мармуровім підвищенні, був викінчений цілком даром усім нам добре відомим артистом Михайлом Дарковичем. А електричний мікрофон (голосник) дарував разом з услугою другий український патріот, власник Едамс Радіо крамниці при 1605 Н. Кільдар Евеню, п. П. Д. Атаманчук.

Жертви на народню ціль зложили по $2: адв. Б. Пелехович і Т. Шпікула; по $1: В. Андрейко, С. Іваший, Д. Білецький, І. Стефанюк, Г. Семочко, Ю. Куць, М. Горний, М. Бас, П. Ґовалюх, пані А. Романяк, Й. Федун, К. Гавлічинський, Р. Забіяк, пані А. Пиш, пані І. Мисик, І. Куцик, д-р Гайович, М. Гудз, Ю. Маслей, І. Дужанський, Н. Ґуцул, В. Музика, д-р О. Тарнавський, М. Петрів, пані П. Радухонська, Н. Н. Кордук, Т. Попадюк, М. Березовський, пані І. Смук, М. Дитко, І. Карпа, М. Риза, А. Коколюс, Т. Любезний, В. Квасниця, М. Лазука, І. Берестянський, І. Т. Марущак, пані М. Гриньків, і пані А. Парута; по 50 ц.: П. Костерка, С. Маринів, І. Пініло, С. Бажан, пані А. Медзяк, Р. Дворовин, Н. Боруцький, Родак, М. Підвірний, С. Мазяк, Т. Курко, Д. Гаврилюк, В. Гаврищків, С. Канонік, М. Горох і Г. Матвіїв; по 25 ц.: Т. Кривовяз, С. Семенюк і Ю. Дякун.

Долучивши до повищої суми дрібні жертви і за відзнаки в дверях, загальна сума виносила $105. — Усіх приходів разом зо вступом було $269.50, а розходів поверх $130. Але покищо розходи не є ще вповні викінчені.

М. Риза, секр.

КЛІВЛЕНД, О.

З діяльности Українських Злучених Організацій.

Заходами Українських Злучених Організацій відсвятковано тут Свято Злуки Українських Земель історичною картиною зо співом, котрої автором і режисером є о. Петро Білонь, парох укр. прав. церкви в Клівленді, О.

Сцена складалася з дієвих осіб з тодішніх українських часів, з гербами й іншими прикрасами. О. Е. Малицький представляв Михайла Грушевського, Яків Вилянський — великого князя Володимира, Ю. Грічковська — княгиню Ольгу, В. Войцицький — князя Ярослава Мудрого, А. Жук — Ганну, королеву Франції, Н. Войцицкий — Романа, князя галицького, В. Баранський — Данила, короля галицького, М. Кунцевич — Льва, князя галицького, М. Левицький — князя Дмитра Вишневецького, Й. Запотчиний — гетьмана Петра Конашевича Сагайдачного, В. Гузіль — гетьмана Івана Мазепу, Д. Шмагала — Тараса Шевченка, М. Марінчак — Марка Вовчка, письменницю; М. Лозінська — Наталію Кобринську, М. Бойко — Ольгу Кобилянську, О. Білоус — Лесю Українку, Я. Павлишин — Івана Франка, К. Зінків — Ольгу Басараб, Т. Лозинський — Симона Петлюру, М. Ярош — Евгена Коновальця і К. Білонь — Софію Русову.

Всі вони висказували свою діяльність для України, а хор української православної церкви під проводом п. Тремблюка співав відповідні пісні по кожній промові.

При кінці О. Е. Малицький, котрий представляв Михайла Грушевського, подякував усім присутним за працю для України і на тім закінчено свято.

Дня 10. березня ц. р. відбувся, теж заходами Українських Злучених Організацій, концерт для вшанування памяти Тараса Шевченка з нагоди його 126-літних уродин. Свято відкрив заст. пред., п. Іван Тарнавський. Хор української православної церкви під проводом п. Тремблюка відспівав кілька пісень. Реферат англійською мовою виголосив п. Іван Білінський, а українською мовою д-р Н. Й. Михаленко на тему „Шевченко в чужих мовах". Потім хор української кат. церкви відспівав кілька відповідних пісеьс під проводом п. Шустачка. Оба хори і бесідники вивязались знаменито зо своїх завдань і тому зібрані не жалували оплесків.

Збірка, разом з приходом за відзнаки, продавані при вході, принесла $73.61, котрі то гроші будуть призначені на цілі культурні і доброчинні на підставі ухвали Українських Злучених Організацій, котра западе на наступнім засіданні.

Українські Злучені Організації приготовляються теж до відкриття Українського Культурного Городу в дні 2. червня ц. р. і в тій цілі мае бути зорганізований Національний Хор під проводом д-ра Мацелюха, спеціяльно в тій цілі спроваджений з Вінніпеґу, Канада.

Таксамо Українські Злучені Організації закупили кілька тузинів книжок „Історія України" англійською мовою, Дорошенка, і ті книжки мається роздати даром редакціям американських газет, бібліотекам, університетам і іншим американцям, як суддям і т. і., тому, що багато не знають докладно, або і нічого, про справу України, а тим способом будуть мати нагоду запізнатися з історією України як американці, так і наша українська молодь. Крім цього багато, бо аж 25 штук, закупили таки наші громадяни для дальшого поширювання цеї історичної книжки.

Дня 2-го березня ц. р. Український Народний Дім у Клівленді святкував 20-літню річницю свого існування. На свято було поверх 500 громадян старших і молодших, котрі весело забавлялися до пізної ночі. О. Е. Малицький, нововибраний предсидник, українських і тирольських танцюристів, котрі відтанцювали під проводом п. Германа гопака, козака і коломийку, крім цього п. Герман танцював сольо, а тирольці танцювали фіґурові танці й інші, при нагоді заявив предсидник, що У. Н. Дім мае бути побільшений коштом коло 10 тисяч долярів, котрі мається зібрати в дорозі акцій.

Теодор Грицей, реф. преси.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СЕНТРАЛІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90., відбудуться в неділю, 24. марта, сейчас по Сл. Божій. Кожний член має явитися й заплатити свою належитість, а хто чує себе, що має заплатити більше, як за місяць, щоб був готовий вирівняти свою належитість, щоби не був суспендований. Довше так не може бути. Хто належить до Союзу, має заплатити свою належитість і не нарікати на нікого, тільки на самого себе. то не був би, урядник чи член, мусить платити, а наколи думаєте, що за іншого секретаря чи взагалі уряду будете не платити і будете членом, то прошу собі такого вибрати. Гроші мають бути в касієра найдальше до 25. кожного місяця так, щоб не ходити по хатах і просити, щоби платив свою належитість. — З. Волчанський, предс.; І. Надич, кас.; І. Чепа, мол., секр.

ДАЛЕКО ВІД ДОМУ.

Фінські жінки й діти, що, втікаючи з округ, загрожених війною, прибули до Стокгольму, в Швеції, як війна скінчилася. Тепер деякі з них вернуться додому, але не всі. Дехто походить з тих околиць, що їх забрала Росія.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Організаційні збори.

До нашої громади загостив окружний організатор У. Н. Союзу, п. А. Маланчук. Він прибув саме на той день, 9-го березня ц. р., коли Український Золотий Хрест влаштовував вечерю з забавою. Пан Маланчук був гостем тої забави. По гарній вечері пані Анастасія Макаровська, предсідниця місцевого відділу Золотого Хреста, представила приявним п. Маланчука і попросила, щоб сказав дещо про Золотий Хрест. П. Маланчук вволив волю і представив цілі завдання, які має перед собою У. З. Хрест; зокрема місцевому відділові побажав найкращих успіхів у його роботі.

В неділю, 10. березня, в 10:30 рано, відбулись організаційні збори, на яких були присутні також і нечлени У. Н. Союзу. Предсідник відділу 266, ім. І. Франка, відкрив збори і попросив п. Маланчука до слова. Бесідник виголосив двогодинну промову, в якій представив добрі і лихі сторони української еміграції в Америці, зокрема представив історію розвою У. Н. Союзу, скільки він тепер має майна та які користі мають його члени, належачи до нього. По промові були запити, на які приявні діставали від бесідника точні відповіді. Він теж заявив, що другого дня відвідає кожну українську родину в організаційних справах.

Були також запити в справі Українського Конгресу і приявні висказували жаль, що цей конгрес іще не відбувся і що добра робота відтягається.

Осип Базарніцький,
предсідник 266 від. УНС.

Спадок.

— Чому ваша сестра не має грошей? Таж вона дістала великий спадок.

— Це правда, але спадок мала дістати щойно по скінченні 30. років, а вона на це не може якось здецидуватися.

З ФІЛЬМОВОЇ ІНДУСТРІЇ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Нова українська Фільма.

Українська фільмова продукція в Америці, створена одушевленою працею декотрих українських робітників й бізнесменів Америки й Канади та з поміччю молоді шкіл українського національного танку В. Авраменка.

Початки української фільмової продукції тут були й світлі й тернисті. Багато труднощів треба було переборювати. Однак, вироблені в Америці українські фільми зробили свою велику національну роботу тим, що десятки й сотні тисяч людей нашого народу й інших дивилися на них, слухали прекрасну українську пісню й рідну гарну музику та згадували про свій український народ, а головно про побут рідного села з його гумором, драмою й гарними звичаями. Цими фільмами продусери начеб сказали: Дивіться люди, яку красу побуту й мистецтва та пісні має наше село, наш великий нарід. У фільмі „Запорожець за Дунаєм" зроблено спробу виробити історично-патріотичну українську фільму з життя нашого селянства і козацтва.

Хоча ширший загал нашого громадянства не зовсім доцінює, яку велику народню роботу можна зробити фільмами, українська фільмова продукція в Америці все таки живе й працює далі. Довелося мені оце тепер побачити деякі сцени з нової фільми „Трагедія Карпатської України", що її виробила фільмова корпорація „Кобзар", на чолі котрої стоїть Василь Авраменко. Нова фільма випродукувана з оригінальних знимок, привезених з Карпатської України К. Лисюком та одержаних від інших. Вона представляє не романтичну любов дівчини до хлопця, а сторінку з недавньої боротьби Карпатської України за свою волю, за нашу українську державу і за будуче цілого українського народу.

Спокійно починає фільма говорити про Україну під тихий спів пісні „Чуєш, брате, мій!..." Модерно зроблена мапа земель Соборної України показує, де лежить Україна, які її землі, скільки населення й т. д. Проходять краєвиди з України, Києва й інших околиць! Пробігають події з минулого, показуються образи й постаті діячів й героїв українського народу й інших народів, що керували життям держав, царств в ту переломову добу, коли ламалася й доля українського народу. Тут і Брест-Литовськ й трагічний Мінхен.

У вихрі тих світових потрясень та подій приходить Карпатська Україна з її провідниками, молодю та Січовиками Карпатської Січи. Тієї молодої Січи, що відродила в собі мужність історичного козацтва України разом з новітнім духом нашої молоді, вихованої на ідеях Герів та Борців за Українську Націю сучасного!

В фільмі „Трагедія Карп. України" ми бачимо на екрані Державний Сойм Карпатської України, проголошення Карпато-Української Республіки, ухвалення конституції. Чуємо промови, які можна назвати молитвами і пробоєвими кличами за Україну й українську будучність! А далі — військо, вороги надходять... Наші Січовики і... трагедія нерівних сил, трагедія Карпатської України!

Все це так захоплює й дає стільки думок про Україну! Нємов би розкриває нам очі на те: хто ми? де ми? Й ось говорять до нас ті, що вічно будуть жити в історії України.

Ця фільма це щось нове. Від початку до кінця вона говорить нам про Україну, про українську велику націю, про наше минуле, сучасне й майбутнє!

В ній українська пісня й музика, а головно щире слово промовляє до нас від тих, що по тисяч літ мадярської неволі високо підняли прапор України й освятили його ще свіжою своєю кровю!

Фільма дозваляє нам тепер, у першу річницю Слави й Трагедії подій на Карпатській Україні згадати за Карпатську Україну, за Батька нашого д-ра Августина Волошина і за всіх, що там боролися та вмірали за свою і нашу правду і честь!

Тому бажаю всім українцям побачити цю фільму й показати своїм дітям.

А. К.

Сцени з фільми „Трагедія Карпатської України".

З МУЗИКИ.

КОНЦЕРТ ОЛЬГИ ЛЕПКОВОЇ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ТА ПІТСБУРГУ.

В українській пресі в Америці вже чимало писалось про концертові виступи пані Ольги Лепкової, оперової співачки зо Львова, та про її успіхи. Тепер, з нагоди її концертів у найближчому часі у таких великих містах — та одночасно таких великих центрах української еміграції — як Філядельфія та Пітсбург, увага любителів нашої пісні знову звертається в сторону цеї милої й талановитої нашої артистки - співачки. Пані Ольга Лепкова (до речі: близька своячка великого українського поета Богдана Лепкого) має вже чималу співацьку „карієру" за собою, дарма, що вона почала її ще не так давно тому. Вона здобула собі вже імя в Галичині як своєю співучастю у памятній „тисячній" виставі „Запорожця за Дунаєм", так і як артистка львівської опери та на концертовій естраді. В минулому раці пані Лепкова обїхала Канаду від Монтреалю аж до Едмонтону та дала там 20 успішних концертів. Цього року вона почала свої концертові виступи в Злучених Державах та скрізь, де вона виступала, присутні були справді захоплені концертом та артисткою. Численні дописи з усіх цих міст виразно про це говорили, висловлюючи бажання скоро знову повитати в себе паню Лепкову.

В неділю, 24. ц. м., відбудеться концерт пані Ольги Лепкової у Філядельфії, а в наступну неділю, 31. березня, у Пітсбургу.

Булоб дуже побажане, щоб на цих концертах явилося якнайбільше число слухачів, щоб своєю присутністю вшанувати мистецтво й українську артистку - співачку зо старого краю. Та в першу чергу, щоб налюбуватися чаром і красою нашої пісні в артистичному виконанні пані Лепкової.

ПЕРША ВИСТАВА ОПЕРИ „ТАРАС БУЛЬБА" В АМЕРИЦІ.

Дня 21-го квітня б. р. буде виставлена в Мекка Темпел Театрі у Ню Йорку пораз перший в Америці українська історична опера „Тарас Бульба", твір найбільшого українського композитора Миколи Лисенка. Таке повідомляє новозорганізована артистична спілка Musical Artists of America, Inc., що є під керуванням директора Дмитра Чутра, відомого з інших того роду вистав.

ВІДОЗВА

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ Й КАНАДІ.

Відомо вже українському громадянству, що до Америки прибув на днях обласний комендант Карпатської Січи і представник Українського Червоного Хреста в Братиславі, сотник Леонід Клименко. Спровадила його Організація Чорноморської Січи в Америці на просвітянські відчити між українським громадянством в Америці і Канаді. Сотник Клименко це бувший учасник армії УГА і УНР, де занимав важні позиції при штабі обох армій та був головою ґенерального штабу отамана Шепеля. В Карпатську Україну прибув по наших нескінчених визвольних змаганнях, сповняв там функцію рільничого референта, як також учителював в українських школах у Карпатській Україні. Коли Карпатська Україна відзискала автономію, а пізніше повну незалежність, сотник Клименко вступив у ряди Карпатської Січи, де був командантом Середнянської і Перечинської округи. Він є з тих, що брав активну участь у підготові виборів до сойму Карпатської України.

Коли почалася сунути мадярська навала на Карпатську Україну, сотник Клименко був командантом кількох сотень січовиків, що держали фронт в околиці Мукачева. По упадку Карпатської України опинився з січовиками в таборі в Братиславі, де і є командантом січового табору.

Сотник Клименко приїхав до Америки, щоб розказати українському громадянству, як творилась Карпатська Україна від самих початків, а далі про її існування та упадок її. Він розкаже про мадярські тортури і мордя в Карпатській Україні та про теперішне життя під кормигою мадярів. Він розкаже про події на рідних землях Західньої України, бо до табору в Братиславі перейшла велика скількість з цих земель. Розкаже про життя наших вигнанців, про їхне терпіння та нужду. Скаже, чого домагається від українців в Америці і Канаді Рідний Край та що нам робити в ціли відзискання волі України.

В тій ціли звертаємось до всіх церковних установ, товариств, сестрицтв, організацій, клюбів, щоб постаралися влаштувате в своїх місцевостях відчити для сотника Клименка. Сотник Клименко, як старшина, як вояк український, не має на думці накидатись на якісь угруповання чи чиїсь погляди. Його відчити, котрі він виголосив у Нюарку, Джерзі Сити і на січовому святі в Ню Йорку, дали до пізнання, що сотник Клименко знаменитий бесідник, знавець української справи, та найважніше, що в своїх відчитах не накидається на ніщо, що малоб шкодити українській загальній справі. Він складає візиту всім церковним установам, всім організаціям та виднішим громадянам, не роблячи ріжниці, чи це католицька церква чи православна, чи це ОДВУ, Союз Гетьманців, чи Оборонці. Для загальної справи України треба єднатись під одним кличем: **„Україна понад усе"**, каже сотник Клименко.

Тому, котра громада чи організація хотілаб мати в себе сотника та почути повчальний та до глибини зворушливий відчит, просимо голоситись на понижчу адресу якнайскоріше та подати приблизно день відчиту.

Головна Команда Чорноморської Січи:
Chornomorska Sitch Org. Inc.
P. O. Box 147, Station D.
New York City.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В Нюарку, Н. Дж., помер в середу, 20. березня 1940., член тов. Богдана Хмельницького, від. 133 У. Н. Союзу,

ЮЛИЯН КОРСУН.

Покійний родився в Радилові 25. червня 1885. р.

Оставив жінку й два сини.

Похорон відбудеться в суботу, 23. березня, в год. 9. рано, з дому жалоби, 300 Johnson Ave., Newark, N. J., до української кат. церкви, а звідси на Evergreen Cemetary.

Вічна Йому память!

ВЕЛИКАНСЬКЕ МАЙНО ВИДОБУТО З АЛБЕРТІЙСЬКИХ ФАРМ

За 30 років, від 1910 до 1939 р., албертійські фарми випродукували збіжжя вартости $3,029,024,000. Головним родом збіжжя була пшениця і грошева вартість випродукованої пшениці виносить $2,096,137,000, вівса $716,413,000, ячменю $159,852,000, жита $33,249,000, лену $18,101,000, мішаного збіжжя $5,272,000.

Ця статистика виказує головне джерело доходу Алберти. Отже індустрія, яка може випродукувати три біліони долярів нового майна впродовж одного покоління, варт признання.

Цікаво, що те великанське майно випродукувало відносно мале число фармерів.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(120)

Д-р Вонг, довідавшися, що королева вибирається до копальні жемчугів, щоб під власним надзором здушити замірене повстання, поспішив до неї зо своєю порадою. Він висказав королевій свою думку, що не слід їхати туди, а краще взяти наперед на допити Калюка. Королева не згодилась на те, кажучи, що треба всіх накрити відразу.

Здавалося, що знов усі сили світу спряглися на те, щоб знищити Тарзана і його товаришів. Бо Юкаг і Дарно, хоч по невдачах добилися слона і, здавалося, зближались до цілии, тепер зазнали нових невдач, майже безнадійних. Переїжджаючи крізь непроглядні нетри, вони натрапили на череду диких, сполоханих слонів.

Сполохані слони взяли в свій гурт і освоєного слона, на якім їхали Юкаг і Дарно. Освоєний слон і собі знервувався та біг довший час з дикими слонами, не звертаючи уваги на своїх їздців. Гиляки дерев кілька разів малощо їх не змели з хребта слона. Завдяки вмілому поступованню Юкага, слона вкінці відлучено.

Але їх слон усетаки почувався дуже нервово. Він часто зупинявся, насторожував вуха і цілий трясся. Під вечір вони зупинили слона, щоб самим спочити, а слонові дати нагоду напитись води. Втім здалека показалася слонова сторожа торців. Їх слон, побачивши знайомий гурт, скоро подався туди: „Ми втрачені", промовив Дарно.